

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ПРИРОДНИЧА ГЕОГРАФІЯ КАРПАТО-ПОДІЛЬСЬКОГО
РЕГІОНУ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: Заблотовська Наталія Василівна, кандидат географічних наук, доцент.

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_per_s_id\]=1057&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_per_s_id]=1057&commands[1594]=item)

Контактний телефон: (0372) 58-48-47

E-mail: n.zablotskaja@chnu.edu.ua

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	понеділок	13.00-14.00
Онлайн-консультації	середа	14.00-15.00
Очні консультації (за попередньою домовленістю)	понеділок	До 13.00
	вівторок	14.00-18.00
	середа	До 13.00
	п'ятниця	До 13.00

1. Анотація -дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Курс викладається в другому семестрі ОП. Курс є комплексним, інтегрує у собі базові знання, вміння і навички з багатьох інших географічних курсів і дисциплін, ґрунтується на теоретичних і практичних знаннях, здобутих студентами під час вивчення фізико- та суспільно-географічних дисциплін. Успішне засвоєння даного є запорукою ефективного узагальнення знань із уже вивчених дисциплін, якісного виконання завдань асистентської практики та виконання випускової кваліфікаційної роботи.

2. Мета навчальної дисципліни. Мета курсу “Природнича географія Карпато-Подільського регіону ” – формування у майбутніх фахівців з регіонального розвитку умінь та навичок управління регіональним розвитком та розміщення продуктивних сил, необхідних для виявлення та аналізу основних ключових географічних особливостей і проблем території регіонального рівня на підґрунті загально-географічної теорії.

3. Завдання:

- створення комплексного системного уявлення про регіон на основі встановлення причинно-наслідкових зв’язків між компонентами природного середовища й діяльністю людини;
- формування комплексного географічного образу території регіонального масштабу;
- організація практичних колективних видів робіт для розвитку пізнавальної, творчої, дослідницької, пошукової активності, тощо;
- практичне опанування в регіональному вимірі методів виділення, оцінки й вирішення ключових проблем територіального змісту (забезпечення природними ресурсами і регіональне раціональне природокористування, спеціалізація і тип господарювання, демографічний й соціальний стан та ін.) на підґрунті загальнотеоретичних географічних знань.

4. Пререквізити. Перелік дисциплін, засвоєння яких є необхідним студентам для вивчення курсу—загальне землезнавство, ландшафтознавство, фізична географія України, фізична географія материків і океанів (базові курси із першого бакалаврського рівня), «Прикладні ГІС», «Основи просторового планування» даної ОП.

5. Результати навчання

Предметна компетентність. Розуміння причинно-наслідкових зв’язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності. Уявлення про сучасні географічні підходи, загальнонаукові та спеціальні методи, методики регіональних географічних досліджень. Уявлення про географічні відношення і зв’язки, географічні процеси, геосистеми, їх підсистеми та елементи. Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички системного аналізу, географічного моделювання та прогнозування трансформації територіальної організації та регіонального розвитку. Знання про основні підходи та особливості моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів. Здатність

використовувати географічні знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів. Здатність застосовувати уміння роботи з картографічними та статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної візуалізації у регіональних географічних дослідженнях.

Програмні результати навчання:

знати:

- основні теоретико-методологічні проблеми природничої географії: сутність, значення та об'єкт вивчення географії природничої географії. специфіку регіональних природничих досліджень;
- головні закономірності глобальних проблем сучасності, глобалізації, глобалістики та їх вплив на регіональному та локальному рівнях через призму сталого розвитку;
- історію становлення та розвитку регіональної природничої географії;
- Сутність, класифікацію, чинники, закономірності розвитку природничо-суспільно-просторових процесів; методологічні підходи та принципи природничих досліджень регіонів
- функції, принципи і методи управління регіональним розвитком, види, методи та способи регіональних природничих досліджень;
- етапи та організаційні аспекти розробки даних оцінки ПРП;

вміти:

- Використовувати сучасні наукові здобутки географічних наук для отримання нових наукових результатів у галузі географії та регіоналістики, впроваджувати інноваційну діяльність.
- Охарактеризувати природні особливості, геологічного, метеорологічного та гідрологічного середовища Карпато-Подільського регіону;
- Аналізувати потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду господарської діяльності
- Проаналізувати закономірності поширення родовищ корисних копалин по території регіону;
- Простежити тенденції кліматичних змін за певним статистичним матеріалом;
- Визначити особливості трансформації внутрішніх вод, ґрунтового покриву та органічного середовища регіону;
- Показати на географічній карті найбільш важливі природні об'єкти та надати їм стислої характеристики.
- Визначати регіональні особливості навколишнього природного середовища регіону;

3.1. Загальна інформація

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРИРОДНИЧОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ												
Тема 1 Історія становлення й основні чинники вивчення географії Карпато-Подільського регіону	15	2	2			711	15	1				14
Тема 2. Геологічна та геоморфологічна будова Карпато-Подільського регіону	15	2	2			11	15		1			14
Тема 3. Клімат Карпато-Подільського регіону	15	2	2			11	15	1				14
Тема 4. Особливості ґрунтового покриву рослинного та тваринного світу Карпато-Подільського регіону	15	2	2			11	15		1			14
Разом за змістовим модулем 1	60	8	8			42	60	2	2			56
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ												

Тема 5. Несприятливі природні процеси.	15	2	2			11	15	1				14
Тема 6. Фізико-географічне районування	15	2	1			12	15		1			14
Тема 7. Природоохоронні території. Заповідники та національні природні парки.	15	2	2			11	15		1			14
Тема 8. Еколого-географічні Проблеми	15	1	2			12	15	1				14
Разом за змістовим модулем 2	60	7	7			44	60	2	2			56
Усього годин	120	15	15			90	120	4	4			112

3.2.1. Теми семінарських занять

	Назва теми	Кількість годин
1.	. Основні чинники вивчення сучасної географії Карпато-Подільського регіону.	2
2.	Прикладні питання вивчення рельєфу Карпато-Подільського регіону	2
3.	Несприятливі кліматичні явища Карпато-Подільського регіону.	2
4.	Історико-географічні аспекти господарського використання ґрунтового покриву та розвитку землеробств Карпато-Подільського регіону	2
5.	Відображення у ґрунті оточуючого довкілля. Вплив техногенних чинників на ґрунтовий покрив і питання охорони Карпато-Подільського регіону.	2
6.	Несприятливі природні процеси Карпато-Подільського регіону.	2
7.	Рослинний покрив Подільської височини й Українських Карпат	2
8.	. Розвиток і формування природоохоронних територій Карпато-Подільського регіону.	1
	Разом	15

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

ІНДЗ виконуються у формі розробки проектів розробки моделі чи прогнозу комплексного розвитку регіону, складанні електронних карт, створенні мультимедійних презентацій. У окремих випадках, коли спостерігається схожість у вихідній експериментальній інформації, тематика ІНДЗ може змінюватися чи уточнюватися на розсуд викладача. Написання реферату на одну з обраних тем (за вибором студента) шляхом ґрунтового реферування наявної фахової літератури з обов'язковим формулювання

власних висновків. Перелік орієнтовних тем реферату:

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ).

ІНДЗ виконуються у формі розробки проектів розробки моделі чи прогнозу комплексного розвитку регіону, складанні електронних карт, створенні мультимедійних презентацій. У окремих випадках, коли спостерігається схожість у вихідній експериментальній інформації, тематика ІНДЗ може змінюватися чи уточнюватися на розсуд викладача.

Якості ІНДЗ із даного курсу студентом повинно бути проведено комплексну характеристику природних умов та ресурсів ОТГ за вибором. (попередньо узгодивши територію дослідження із викладачем).

Для виконання ІНДЗ студент використовує як основу вказівки та рекомендації викладача. Згідно вказівок здійснюється виконання проекту, його структуризація та оформлення. Створюваний проект (Розроблена модель чи прогноз та його суспільно-географічний аналіз) виконується з дотриманням правил суспільно-географічного наукового пізнання і сучасних технологічних прийомів комп'ютерної графіки з дотриманням географічної змістовності.

*** ІНДЗ – в цілому для навчальної дисципліни (10 б).**

3.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Досвід регіональних природничих досліджень Карпато-Подільського регіону.	9
2.	Зарубіжні наукові школи регіональної природничої географії Карпато-Подільського регіону.	9
3.	Особливості сучасних методик регіональних досліджень Карпато-Подільського регіону.	9
4.	ПРП як передумова і наслідок господарського розвитку країн та регіонів	9
5.	Регіональна природнича географія у системі суміжних категорій	9
6.	Регіональний підхід до визначення потенціалу природних умов та ресурсів Карпато-Подільського регіону.	9
7.	Методика оцінки ПРП в регіонах України та Карпато-Подільського регіону.	9
8.	Розвиток географічних поглядів, регіональні дослідження Карпато-Подільського регіону.	9
9.	Багатогранність природничо-географічних досліджень специфіка їх результатів в Карпато-Подільському регіоні.	9
10.	Урбанізованість Карпато-Подільського регіону.: оцінка за характеристиками природних умов та ресурсів	9
	Разом	90

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю. Поточний контроль проводиться під час проведення семінарських занять і самостійної роботи та має на меті перевірку теоретичних знань та рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання. Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінки й узагальнення результатів навчання на завершальному модульному етапі (залік).

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: письмове й усне опитування, контрольні модульні роботи з

використанням стандартизованих тестів; проекти; презентації результатів проведених досліджень та оцінювання відповідей на семінарських заняттях і самостійних робіт;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 (10 балів за теоретичний блок та 20 балів – за виконання завдань на семінарах); 2 модуль – 30 балів 30 (10 балів за теоретичний блок та 20 балів – за виконання завдань на семінарах).

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання заліку

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки. Зауважимо, що зміст індивідуальних дослідницьких робіт студентів подається через платформу Moodle дде перевіряється на випадок не доброчесних дій студента. Загалом оцінка ІНДЗ передбачає оцінювання власне проведеної роботи та її захист.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані виконувати положення принципів академічної доброчесності: виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв); надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів; не публікувати і не розповсюджувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка за національною шкалою	Залік за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі. Скільки для повного забезпечення комунікації з викладачем використовується платформа дистанційного навчання Moodle, то фіксація набраних балів студентом під час вивчення курсу також ведеться у електронному додатку оцінювання на сторінці курсу.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
6	8	8	8	10	10	10		

5. Рекомендована література

Базова:

1. Olha DANILOVA, Nataly ZABLOTOVSKA, Inna PASHANIUK ECO-MARKETING TENDENCIES OF HOTEL INDUSTRY DEVELOPMENT – COMPONENT OF THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS IN UKRAINE/ The USV Annals of Economics and Public Administration (The Annals of the Stefan cel Mare University of Suceava, Fascicle of the Faculty of Economics and Public Administration)/ - 2017 - Vol 17, No 1(25) (2017) - P 72 – 78.
2. Атлас природних умовий и естественных ресурсов Украинской ССР. - М.: ГУГК, 1978. - 183 с.

3. Данілова О.М. Формування екотуристичного кластеру в контексті збалансованого розвитку регіону (на прикладі Чернівецької області). О.М.Данілова, Н.В. Заблотовська / Українська географія: сучасні виклики / Матеріали XII з'їзду Українського географічного товариства (м. Київ, 18-20 травня 2016 р.) /Зб. наук. праць. – К. :Прінт-Сервіс, 2016. – Т. II. – 363 с. – С. 78-80.
4. Джаман В.О. Вплив природно-ресурсного потенціалу території на розселення Хмельницької області / В.О.Джаман, Н.В.Кривицька // Науковий вісник Чернівецького університету. – Випуск 158: Географія. – Чернівці: Рута, 2002. – С.119-124.
5. Ємчук Т.В. Природно-заповідний фонд Чернівецької області як перспектива розвитку екологічного туризму/ Т.В. Ємчук, Н.В. Заблотовська – Науковий вісник Чернівецького унів-ту: зб. наукових праць. Чернівці: ЧНУ, 2012. – Вип. 633-634: Географія. – 192 с – С. 169-173
6. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні. - Львів: Світ, 1997. - 267 с.
7. Заблотовська Н. До питання про вплив природних умов на розміщення населених пунктів (на прикладі поселенської мережі Хмельницької області) / Н.Заблотовська // Часопис соціально-економічної географії: Збірник наукових праць. – Випуск 5 (2). – Харків: Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, 2008. – С.212-216.
8. Заставний Ф.Д. Географія України. - Львів: Світ, 1990. - 358 с. Заставний Ф.Д. Географія України: У 2-х книгах. - Львів: Світ, 1994. - 472 с.
9. Заячук М. Економіко-математичне моделювання оптимального землекористування у фермерському укладі України / М. Заячук, Н. Заблотовська, О. Заячук // Економічна та соціальна географія / [Я. Б. Олійник (відн. ред) та ін.] – 2017. – Вип. 77. – С. 19-25.
10. Коротун І.М. Природні ресурси України: Навчальний посібник. / І.М. Коротун, Л.К Коротун, С.І. Коротун. – Рівне, 2000. – 192 с.
11. Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. Природні умови та ресурси України: Навч. посібн. - Рівне: Вид-во УДАВГ, 1997. - 175 с.
12. Кривульченко А.І. Сухі степи Причорномор'я і Приазов'я: ландшафти, галогеохімія ґрунто-підґрунтя. – К.: Гідромкас, 2005. – 345 с.
13. Левковский С.С. Водные ресурсы Украины. - Киев: Вища школа, 1979. - 200 с.
14. Маринич О.М. Українське Полісся. - Київ: Радянська школа, 1962. - 163 с.
15. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник. - К.:Знання,2003. - 480 с.
16. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник. - К.:Знання,2005. - 480 с.
17. Масляк П.О., Шищенко П.Г. Хрестоматія з географії України. - К.: Генеза, 1994. - 448 с.
18. Мильков Ф.Н., Гвоздецкий А.Н. Физическая география СССР. - Ч.1. - М.: Вьшшая школа, 1986. - 248 с.
19. Міхелі С.В. Українське ландшафтознавство: витоки, становлення, сучасний стан. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – 416 с
20. Паламарчук М.М., Горленко І.О., Яснюк Т.Є. Географія мінеральних ресурсів Української РСР. - К.: Радянська школа, 1985. - 136 с.
21. Природа Украинской ССР : Климат / В.Н. Бабиченко, М.Б. Барабаш, К.Т. Логвинов и др. ; АН УССР, Отв. ред. К.Т. Логвинов, М.И. Щербань. — К. : Наук. думка, 1984. — 232 с.
22. Природа Украинской ССР. Ландшафты и физико-географическое районирование / А.М. Маринич, В.М. Пащенко, П.Г. Шищенко. - К. : Наукова думка, 1985. - 224 с.
23. Природа Украинской ССР. Моря и внутренние воды / В.Н. Грезе, Г.Г. Поликарпов, В.Д. Романенко [и др.] ; редкол.: К. М. Сьтник, А. М. Маринич, М.Д. Андрийчук [и др.] ; отв. ред. В. Д. Романенко. - К. : Наук. думка, 1987. - 224 с.
24. Природа Украинской ССР. Растительный мир / Т.Л. Андриенко, О.Б. Блюм,

С.П. Вассер, Б.В. Заверуха ; АН УССР. — К. : Наук. думка, 1985. — 208 с.

25. Природа УССР. Почвь / Н. Б. Вернандер, И. Н. Гоголев и др. - К.: Наукова думка, 1986. - 216 с.

26. Природно-заповідний фонд Української РСР / За ред. М.А. Войнственського. - К.: Урожай, 1986. - 224 с

27. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. — Львів: Світ, 1993. — 240 с.

28. Рудько Г.І. Макроекологія України. / Г.І. Рудько, О.І. Бондар. — Київ-Чернівці: Букрек, Наук. думка, 2020. — 520 с.

29. Самойленко В.М. Проблеми та перспективи створення природничо-географічних електронних підручників для вищої школи (на прикладі підручника "Географічні інформаційні системи") // Фізична географія та геоморфологія. — 2009. — № 55. — С.330-354.

30. Сухий Петро Особливості використання земель сільськогосподарського призначення Хмельницької області / Петро Сухий, Наталія Заблотовська. / Наукові записки Тернопільського нац-го педаг-го унів-ту. Серія: географія. Спеціальний випуск. - Тернопіль: СМП «Тайп». - № 2 (випуск 32). - 2012. - 210 с. - С. 147-154

31. Физико-географическое районирование Украинской ССР / Под ред. В.П. Попова. - К.: Изд-во Киев. ун-та, 1968. - 683 с.

32. Фізична географія України / За ред. О.М. Маринича. - К.: Рад. школа. - 1969. - 268 с.

33. Фізична географія УРСР / За ред. О.М. Маринича. - К.: Вища школа. - 1982. - 208 с.

Додаткова література

1. Археологія Української РСР. - К. : Наук. думка, 1971. - Т. 1 - 451 с.; 1971. - Т.2 - 502 с.; 1875. - Т.3 - 504 с.

2. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст. / Л. В. Баженов. - Кам'янець-Подільський, 1993. - 470 с.

3. Денисик Г. І. Основні етапи розвитку географії в Україні / Г. І. Денисик // Географія з основами економіки в школі. - Київ. 1998 - № 1. - С. 3-12 ; №3. - С. 9-14.

4. Докучаев В. В. Наши степи прежде и теперь / В. В. Докучаев. М.: Сельхозгиз, 1953. - 151 с.

5. Жупанський Я.І. Історія розвитку географії в Україні / Я. І. Жупанський. - Львів: Світ, 1997. - 264 с.

6. Жупанський Я. І. Головні етапи розвитку географії в Україні / Я. І. Жупанський // Тези доповідей УП з'їзду Українського географічного товариства - К., 1995. - С. 10-11

7. Ізмаїльський О. О. Як висох наш степ (1892) / О. О. Ізмаїльський. - Харків : Б.в., 1950. - 96 с.

8. Крисаченко В. Образ України в давньогрецькій культурі / В. Крисаченко // Ойкумена. - 1993. С. 63-76

9. Кукурудза С. І. Регіонального-історичні аспекти ландшафтознавчих студій в Україні / С. І. Кукурудза // Проблеми географії України. - Львів, 1994. - С. 23-24

10. Маринич А. М. Основні етапи ландшафтного изучения України / А. М. Маринич // Природа Украинской ССР. Ландшафти. - К. : Наук. думка, 1985. - С. 17-21

11. Мильков Ф. Н. Ландшафтная география и вопросы практики / Ф. Н. Мильков - М. : Мысль, 1966. - 256 с.

12. Міхелі С. В. Дослідження антропогенних змін ландшафтів - домінуючий напрям сучасного антропогенного ландшафтознавства / С. В. Міхелі // Науковий вісник Чернівецького університету. - Чернівці. ЧНУ, 2012. - Вип. 612-613. Серія: Географія. - С. 123-127

13. Міхелі С. В. Дослідження антропогенних змін ландшафтів в Україні: концептуальні засади, центри розвитку, результати / С. В. Міхелі // Наукові записки Вінницького педуніверситету. Серія : Географія. - 2013. - Вип. 25. - С. 12-19.

14. Пашенко В. М. Теоретические проблемы ландшафтоведения / В. М. Пашенко. -

К. : Наук. думка, 1993. - С. 152-164.

15. Полное собрание русских летописей. - Т.1-37. - Москва, 1841-1982.

16. Попов В. Н. Природно-історичні райони України / В. Н. Попов, В. Л. Симиренко. - Мліїв : Б.в., 1929. - 46 с.

17. Танфильев Г. И. Главнейшие физико-географические районы Одесской губернии / Г. И. Танфильев. - Одесса : Изд-во Губземупр, 1924. - 44 с.

18. Тутковский П. А. Зональность ландшафтов и почв Волинской губернии / П. А. Тутковский // Почвоведение, 1910. - №3. - С. 235-253.

19. Физико-географическое районирование Украинской ССР / Под ред. В. П. Попова, А. М. Маринича, А. И. Ланько. - К. : КГУ, 1968. - 683 с.

20. Шаблій О. І. Академік Степан Рудницький / О. І. Шаблій - Львів-Мюнхен : ЛДУ, 1993. - 221 с.

21. Штойко П. И. Изменение ландшафтов Западного Подолья в ХУ-ХХ веках : Автореферат диссертации канд. геогр. Наук / П. И. Штойко. - Л., 1986. - 16 с.

